

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
**YOSHLAR
SIYOSATI VA SPORT
VAZIRLIGI**

**YOSHLAR ISHLARI
AGENTLIGI**

YANGI O'ZBEKISTONDA YOSHLARGA OID DAVLAT SIYOSATINI AMALGA OSHIRISH STRATEGIYASI: MAVJUD VAZIYAT VA RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY KONFERENSIYASI TO'PLAMI

Yangi O'zbekistonda yoshlarga oid davlat siyosati yangi bosqichda Mansurbek TO'XSANOV	69
Tashabbusli budjetlashtirish jarayonida yoshlarning faol ishtirokini ta'minlash istiqbollari Shoira MIRZOXIDOVA	73
Ёшларга оид давлат сиёсатини амалга оширувчи нодавлат нотижорат ташкилотлари Бахромжон ИЛҲОМЖОНОВ	76
Ёшларга оид давлат сиёсатини ҳаётга татбиқ этишда нодавлат нотижорат ташкилотларининг ўрни Мардонбек ЭШҚУЛОВ.....	81
Молодежь: возрастные границы Зарина ЛУХМАНОВА Наргиза УМАРОВА	84
Davlat boshqaruvida oliy ta'limning o'rni Sardorbek DIYOROV	91
New mechanisms for implementing state policy on youth: national and foreign experiences Boburshokh YOLDASHALIEV	94
Ёшлар сиёсатини амалга оширишда маъмурий бошқарувнинг тадрижий ривожланиши Эльёрбек ОТАЖОНОВ	98
Yangi O'zbekiston yoshlar mamlakati Dilmurod BOBOBEKOV Sherzod YO'LDOSHEV	102
II. YOSHLARGA MUNOSIB MEHNAT SHAROITLARINI YARATISH, ULARNING IQTISODIY HUQUQ VA IMKONIYATLARINI KENGAYTIRISH	
Yoshlar muammolarini klassifikatsiyalash Akmal SHUKUROV	106
Роль социального предпринимательства в усовершенствование социальной политики по поддержке молодежи Умида ЙУЛДОШЕВА	110
Ўзбекистон ёшларини давлат бошқарувида иштироки: социологик таҳлил Азаматжон ХУДАЙНАЗАРОВ.....	113
Қамбағалликни қисқартиришда инсон капиталининг аҳамияти Зафар ХУЖАНОВ	121

Ўзбекистон ёшларини давлат бошқарувида иштироки: социологик таҳлил

Азаматжон ХУДАЙНАЗАРОВ
ЎЗМУ Фуқаролик жамияти
ва ҳуқуқ таълим кафедраси тадқиқотчиси

Аннотация. Мақолада Ўзбекистон ёшларини давлат бошқарувида иштироки бўйича олиб борилган социологик тадқиқот таҳлил этилган. Шунингдек, мақолада ёшлар давлат бошқарувида иштироки этиш тизимини шакллантириш ва янада мустаҳкамлаш мақсадида кенг қўламли ишлар амалга ошириш кераклиги ёритилган. Ўзбекистон ёшлари давлат бошқаруви тизимида иштирок этишда айрим муаммолар, ечимлар ва социологик сўровнома таҳлиллари берилган.

Калит сўзлари: ёшлар, ёшлар иштироки, давлат бошқаруви, ёшларни давлат бошқарувида иштироки, лидер ёшлар, ёш кадрлар.

Кириш. Ёшларни давлат бошқарув хизматига қизиқтириш, уларни давлат хизматига кенг жалб қилиш юзасидан амалий ишларнинг тизимли равишда ташкил этилмаётганлиги, ёш кадрлар тўғрисида ўрнашиб қолган эскича қарашлардан воз кечиш, айрим раҳбарларнинг ёш кадрларга нисбатан адолатсизлиги, тажрибасиз кадр сифатида қарашлари сақланиб қолмоқда. Шунингдек, иқтидорли ва лидер ёшлар қатламини тизимли равишда шакллантириб боришда муаммолар борлиги, ёшлар ва давлат ташкилотлари раҳбарлари ўртасида алоқа йўқлиги, ушбу ташкилотлар фаолиятида уларнинг бевосита иштирок эта олиш имконияти расмийлигича қолаётганлигини кўриш мумкин. Мана шу муаммоларни ижобий ҳал этилмас экан, ҳуқуқий тартибга солинмас экан, Янги Ўзбекистон деб бонг ураётган ғоялар амалга ошмайдиган пуч ғоя сифатида қолиб кетаверади.

Давлат бошқарув хизматига креатив фикрлайдиган, фуқаролар билан дипломатик алоқага кириша оладиган, юксак маънавиятли, илғор билим ва новатор дунёқарашга эга, соф виждонли, замонавий ИТ талабларга мос ёш кадрларнинг кириб келиши халқимизнинг фаровонлиги, мамлакатимизнинг равнақи ва тараққиётини жадаллаштиради, ёшларнинг порлоқ келажагини таъминлайди, мамлакатимиз обрўси ва нуфузини халқаро майдонда юқори ўринларга кўтаради.

Асосий қисм. Ёшларнинг давлат бошқаруви ва ижтимоий-сиёсий ҳаёт соҳаларида фаол иштирокини таъминлаш муҳим масалалардан

бири бўлиб қолмоқда. Бу ёшларнинг ижтимоий-сиёсий муносабатларда объектив ижтимоий роли билан боғлиқ. Унинг у ёки бу сиёсий тизимга интеграцияси, улар билан мослашувчанлиги жамиятда ўзаро ҳамкорлик муносабатларнинг шаклланиши ва унинг бирлиги ҳамда хавфсизлигининг сақланиб қолиши омили ҳисобланади.

Президентимизнинг 2020 йил 25 декабрда ўтказган Ёшлар форумидаги нутқи, Олий Мажлисга Мурожаатномаси ҳамда жорий йил дастурида қайд этилган вазифалар ижросини таъминлаш мақсадида Давлат хизматини ривожлантириш агентлиги ҳудудий филиали қошида 20 ёшдан 35 ёшгача олий таълим муассасалари талабалари ҳамда давлат органлари ва ташкилотларида фаолият юритиб келаётган ёш давлат фуқаролик хизматчилари учун “Келажак лидерлари” клуби фаолияти ташкил этилди. Мазкур клубнинг асосий мақсади ёш ватанпарвар лидерлар қатламини шакллантиришга қаратилган. Улар ўз ортидан тенгдошларини эргаштириб, мамлакатимизда амалга оширилаётган ислохотларнинг мазмун-моҳиятини тарғиб қилиш ҳамда давлат фуқаролик хизматида истиқболли кадрларнинг улуши ортишига хизмат қилади.

Президент Шавкат Мирзиёев раислигида 2023 йил 11 апрель куни ёшлар сиёсати соҳасидаги ишлар натижадорлигини ошириш чоратadbирлари юзасидан видеоселектор йиғилиши ўтказилди. Мазкур йиғилишда мамлакатимизда 30 ёшгача бўлган ёшлар 19 миллиондан ортиқ ёки аҳолининг 55 фоизини ташкил қилганлиги. Меҳнат бозорига ҳар йили 600 минг ёшлар кириб келаётган бўлса, келгуси 10 йилда бу рақам 1 миллионга етиши тўғрисида айтиб ўтилди.

Ёшларга сифатли таълим бериш, касб-ҳунарга ўқитиш ва бандлигини таъминлашга алоҳида эътибор қаратилмоқда. Бу ишларни маҳаллада ташкил этиш бўйича вертикал бошқарув тизими яратилди. 9 минг 500 та маҳаллага фидойи ва ташаббускор ёшлар етакчилари тайинланди. Бу тизим орқали ёшларга 100 дан ортиқ имкониятлар яратилди, уларни манзилли қўллаб-қувватлаш йўлга қўйилди.

Олий таълим муассасалари талабаларини ижтимоий-сиёсий жараёнларда фаоллигини аниқлаш мақсадида “Ўзбекистон ёшларининг ижтимоий-сиёсий жараёнларда фаоллигини юксалтириш: муаммо ва ечимлар” мавзусида социологик тадқиқот ўтказилди. Сўровда Ўзбекистон Миллий университети, Урганч давлат университети ва Чирчиқ давлат педагогика университети талабалари иштирок этдилар.

Социологик сўровномада жами 2031 нафар респондент қатнашди, жумладан, эркеклар – 486 киши (24,1%), хотин-қизлар – 1532 киши (75,9%).

Респондентларни ёш тузилмаси: 14-18 ёш – 249 киши (12,3%), 19-25 ёш – 1566 киши (77%), 26-30 ёш – 120 киши (5,9%), 31-35 ёш – 42 киши (2,1%), 36-40 ёш – 27 киши (1,3%) ва 40 ёшдан юқориси – 26 киши (1,2%) ташкил қилди.

Сўровнома иштирок этган ёшларнинг – 1861 нафари (92,5%) ОТМлари талабалари, давлат ташкилотида ишлайдигани – 92 нафар (4,5%), Хусусий корхона/фирмада ишлайди – 23 нафар (1,2%), Вақтинча ишсиз – 35 нафар (1,7%) ни ташкил этди.

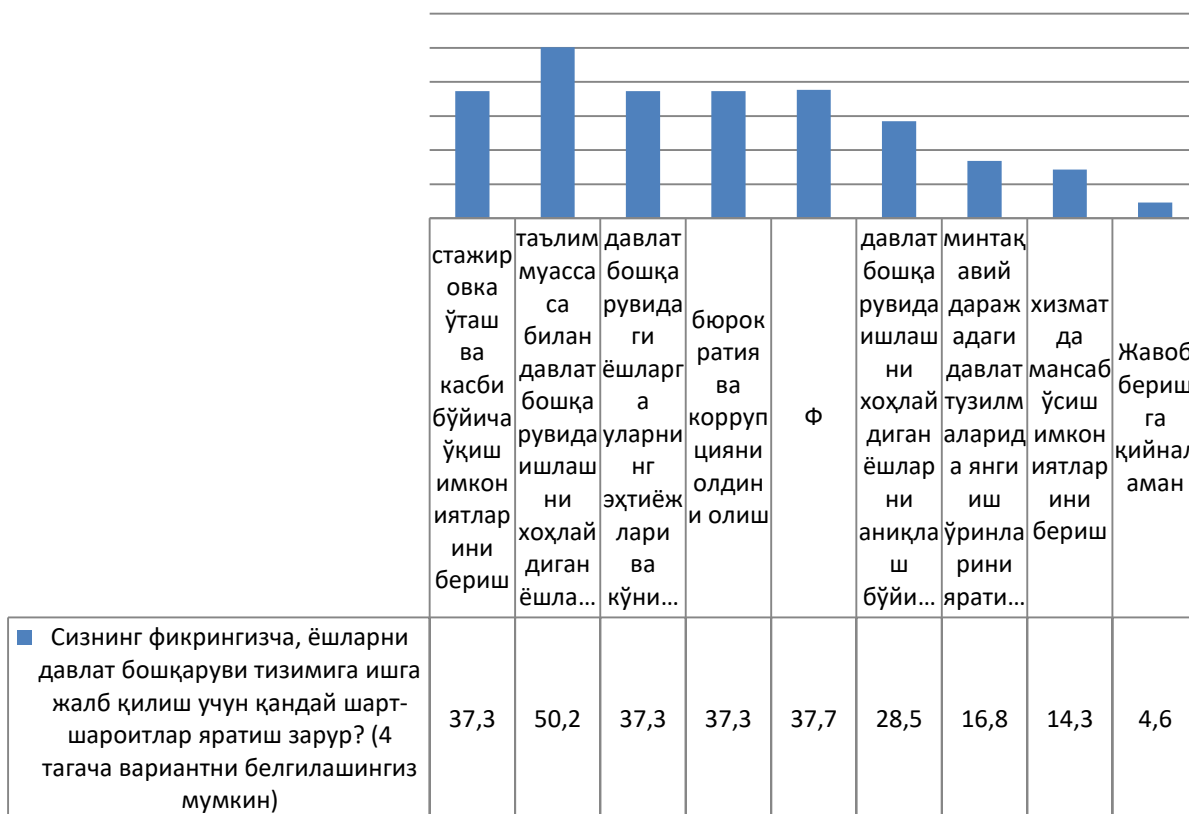
Респондентлардан “Фаоллигингизни ким сифатида намоиш этишни хоҳлардингиз?” сўралганда 1233 нафари (61,4%) Раҳбар, 362 нафари (18%) Ташкилотчи, 156 нафари (7,8%) Ижрочи, 31 нафари (1,5%) Томошабин, 162 нафари (8,1%) Тарғиботчи, 53 нафари (2,6%) Жавоб беришга қийналаман, 12 нафари (0,6%) ўзининг фикрларини билдиришдилар(1 жадвал).

Мазкур сўровномада респондентлардан “Сизнинг фикрингизча, ёшларни давлат бошқаруви тизимига ишга жалб қилиш учун қандай шарт-шароитлар яратиш зарур? (4 тагача вариантни белгилашингиз мумкин)” сўралганида кўпчилик респондентларни 50,2% и (984 нафари) таълим муассаса билан давлат бошқарувида ишлашни хоҳлайдиган ёшларни аниқлаш бўйича яқин ҳамкорликни таъминлаш жавоб вариантларини белгилашган. Қолган жавоб вариантларига респондентлар қуйидагича белгилашган: 739 нафари (37,7%) ёшларни ишга жойлашиш бўйича очиқ танловларни ташкил этиш, 732 нафари (37,3%) давлат бошқарувидаги ёшларга уларнинг эҳтиёжлари ва кўникмалари доирасида иш ҳақи бериш, 732 нафари (37,3%) бюрократия ва коррупцияни олдини олиш, 731 нафари (37,3%) стажировка ўташ ва касби бўйича ўқиш имкониятларини бериш, 558 нафари (28,5%) давлат бошқарувида ишлашни хоҳлайдиган ёшларни аниқлаш бўйича ёшлар ташкилотлари билан бевосита ҳамкорликни таъминлаш, 330 нафари (16,8%) минтақавий даражадаги давлат тузилмаларида янги иш ўринларини яратиш зарур, 280 нафари (14,3%) хизматда мансаб ўсиш имкониятларини бериш, 90 нафари (4,6%) Жавоб беришга қийналаман деган жавоб беришган (2 жадвал).

2 ЖАДВАЛ

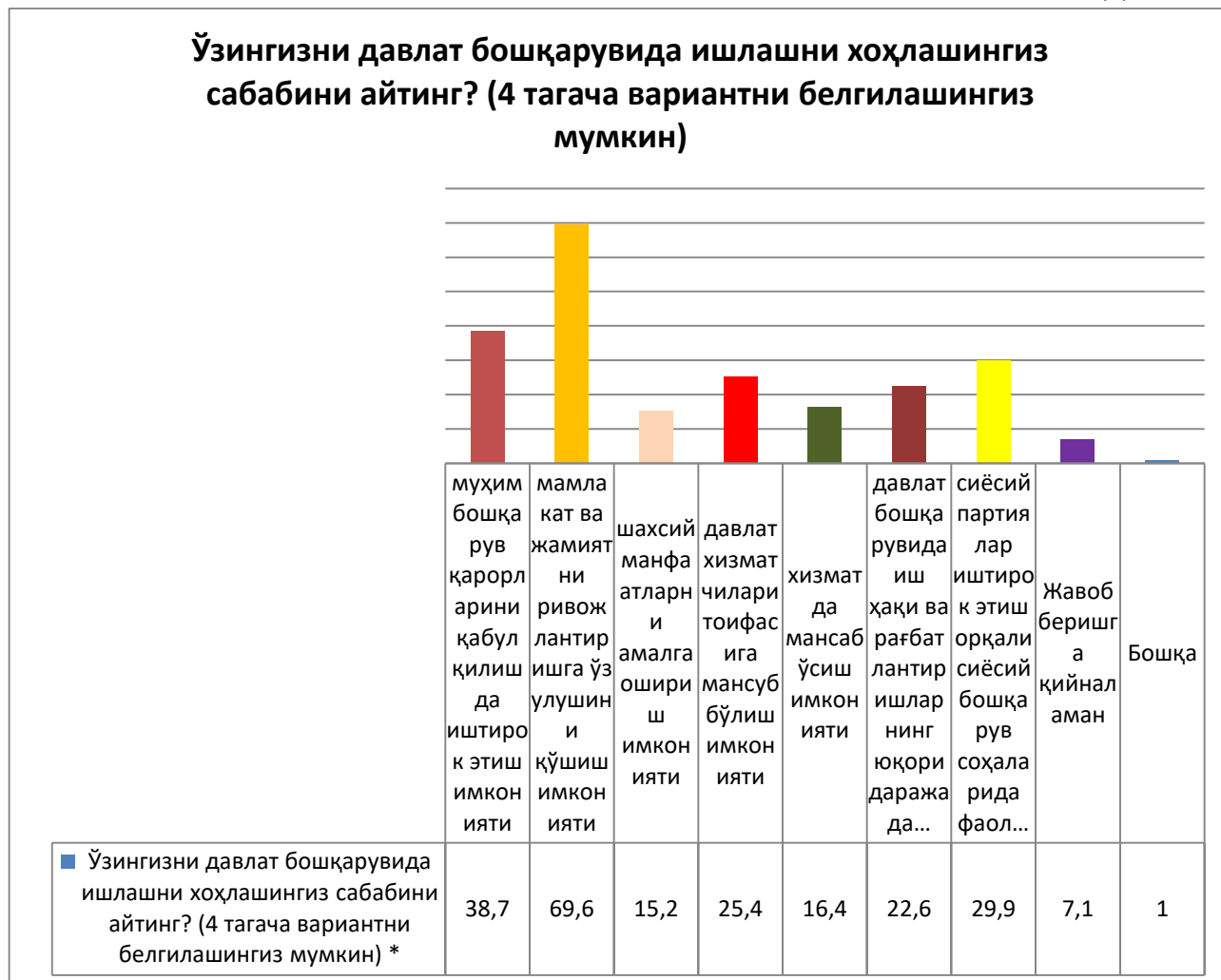
Сизнинг фикрингизча, ёшларни давлат бошқаруви тизимига ишга жалб қилиш учун қандай шарт-шароитлар яратиш зарур? (4 тагача вариантни белгилашингиз мумкин)

Яна шуни таъкидлаш керакки, мазкур сўровномада респондентлардан “Ўзингизни давлат бошқарувида ишлашни хоҳлашингиз сабабини айтинг? (4 тагача вариантни белгилашингиз мумкин)” сўралганда, улар қуйидагича жавоб вариантларини белгилашдилар: 1374 нафари (69,6%) мамлакат ва жамиятни ривожлантиришга ўз улушини қўшиш имконияти, 763 нафари (38,7%) муҳим бошқарув қарорларини қабул қилишда иштирок этиш имконияти, 589 нафари (29,9%) сиёсий партиялар иштирок этиш орқали сиёсий бошқарув соҳаларида фаол қатнашиш имкониятининг мавжудлиги, 501 нафари (25,4%) давлат хизматчилари тоифасига мансуб бўлиш имконияти, 445 нафари (22,6%) давлат бошқарувида иш ҳақи ва рағбатлантиришларнинг юқори даражада эканлиги, 324 нафари (16,4%) хизматда мансаб ўсиш имконияти, 300 нафари (15,2%) шахсий манфаатларни амалга ошириш имконияти, 140 нафари (7,1%) жавоб

беришга қийналаман ва 19 нафари (1%)ўзининг фикрларини билдиришган (3 жадвал).

3 ЖАДВАЛ

Ёшларнинг ёш хусусиятлари муҳим стратегик субъект сифатида давлат ҳокимияти ва бошқарувидаги демократик ўзгаришлар билан боғлиқ ҳолда ёшларни давлат ҳокимияти ва бошқарувига жалб этишда янгича ёндашувни ва ёшларни давлат ҳокимияти бошқарув бўғинларида кенгроқ фойдаланиш стратегияси бошқарувда ёшларга хос бўлган янгича қараш, сиёсий маданий тафаккур, бошқарувни янгича ташкил этиш ва ундаги айрим ёш билан боғлиқ бўлган салбий ҳолатларни олдини олишга хизмат қилади. Ислохотларни амалга оширишга кенг демократик имконият яратиб беради. Давлат ҳокимияти ва бошқаруви тизимида ёшларнинг иштироки ва давлат сиёсатида унга алоҳида аҳамият бериш стратегик хусусиятга эга. Бу мамлакат тараққиётининг истиқболини белгилаб берувчи кўрсаткичдир.

Хулоса қилиб айтганда, “ёшлар” ҳар бир жамият ижтимоий ва аҳоли таркибида ўзига хос ўринга эга бўлган демографик қатлам ҳисобланади. Ёшлар ижтимоий-сиёсий ҳаётнинг барча соҳалари билан узвий алоқадор бўлган стратегик субъектдир. Ёшлар давлат ҳокимияти ва бошқарувида, ўзига хос ижтимоий тузилишга, таркибга эга бўлган, узлуксиз динамик тарзда янгиланиб турадиган фаол социал қатламдир.

Янги Ўзбекистон тараққиёти стратегиясини қуриш борасида олиб борилаётган ислохотларда ёшлар давлат бошқаруви тизимида иштирокини ошириш, новатор ва креатив фикрлайдиган, кенг дунёқараш ва чуқур билимларга эга ташаббускор, мамлакат манфаати йўлида бор куч-ғайрати, билим ва салоҳиятини сафарбар қиладиган, мамлакат истиқболи учун масъулиятни ўз зиммасига оладиган ёшларни тарбиялаш зарур.

Давлат бошқарувида ёшлар иштироки ошиб бориши белгиланган ислохотларнинг самарали амалга оширилишига ижобий таъсир кўрсатади. Бу жамият тараққиётида ўз истиқболига эга. Юксак маънавий салоҳиятга эга бўлган ёшларсиз Янги Ўзбекистон келажагини тасаввур этиш қийин. Бунини ёшлар ҳис этишлари ва алоҳида масъулият билан Янги Ўзбекистон ижтимоий ҳаёт соҳаларида фаол иштирок этишлари зарур.

Фойдаланилган адабиётлар рўйхати

1. https://uza.uz/uz/posts/kelajak-liderlari-klubining-vazifalari-nimalardan-iborat_277492

2. Ўзбекистон ёшларининг ижтимоий-сиёсий жараёнларда фаоллигини юксалтириш: муаммо ва ечимлар мавзусида социологик сўровнома. https://www.researchgate.net/publication/369913300_O'zbekiston_yoshlarining_ijtimoiy_siyosiy_jarayonlarda_faolligini_oshirish_muammo_va_yechimlari_mavzusida_sotsiologik_so'rovnoma

3. Эргашев И., Худайназаров А. У. Ўзбекистон жамияти бошқарувида ёшлар фаоллигини оширишнинг маънавий омиллари //Журнал Социальных Исследований. – 2020. – Т. 3. – №. 5.

4. Худайназаров А. У. Роль реформ в повышении активности молодежи узбекистана в социально-политических процессах //Экономика и социум. – 2021. – №. 4-2 (83). – С. 661-665.

5. Urinbaevich K. A. Factors for increasing the activity of youth of Uzbekistan in the field of science and education //Middle East Journal of Applied Science & Technology. – 2022. – Т. 5. – №. 1. – С. 33-37.

6. Abdurakhmonovich S. B., Urinbaevich K. A. The Role of Reading in increasing the activity of youth in Socio-Political Processes //Middle European Scientific Bulletin. – 2022. – T. 23. – C. 222.

7. Urinbaevich K. A. Youth of Uzbekistan as a subject of changes in political processes //Open Access Repository. – 2023. – T. 4. – №. 3. – C. 1455-1464.

8. Ergashev, I, Abdullayev, B.B, Xudaynazarov, A.O. & Berdiyeva, M.I. Transformation of Youth and the System of Values. Mediterranean Journal of Basic and Applied Sciences 6(4), 24–32 (2022).

9. Xidirov A, Mamatmurodov B, Mamatqulov, E, & Xudaynazarov, A. (2022). Yoshlar ongida milliylikka bo'lgan ishonchni kuchaytirishda axloqning o'rni. Conference, 344-347.